

- підвищення рівня досконалості бізнесу та, відповідно, поліпшення фінансового та економічного стану компаній.

Успішна реалізація Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу має сприяти підвищенню конкурентоспроможності України шляхом суттєвого скорочення, а в довгостроковому плані – ліквідації критичних відставань, зокрема за такими факторами, як інституційне середовище, ефективність ринків товарів і робочої сили, рівень досконалості бізнесу та інновацій. Розробка конкретних заходів з реалізації Стратегії має стати предметом подальших досліджень.

Література: 1. Алещенко В. В. Теоретико-методологические вопросы конкурентоспособности экономической системы / В. В. Алещенко // Маркетинг в России и за рубежом. – 2005. – № 1(45). – С. 113–119. 2. Богомолова И. П. Анализ формирования категории конкурентоспособности как фактора рыночного превосходства экономических объектов / И. П. Богомолова, Е. В. Хохлов // Маркетинг в России и за рубежом. – 2005. – № 1(45) – С. 113–119. 3. Павленко А. Ф. Маркетинг : підручник / А. Ф. Павленко, А. В. Войчак. – К. : КНЕУ, 2003. – 246 с. 4. Angell L. C. Doing Well by Doing Good: Impact of Operations [Electronic resource] / L. C. Angell // European and Mediterranean Conference on Information Systems. – 2008. – № 25–26. – Access mode : <http://www.iseing.org/emcis/EMCIS2008/Proceedings/Refereed%20Papers/Contributions-C%202008/C80.pdf>. 5. Makower J. Beyond the Bottom Line: Putting Social Responsibility to Work on Your Business and the World / J. Makower. – New York : Simon & Shuster, 1994. 6. Savitz A. The Triple Bottom Line / A. Savitz, K. Weber. – San Francisco : Jossey – Bass, 2006. 7. World Comission on Environment and Development. Our Common Future. – Oxford : Oxford University Press. – 1987, 43 p. 8. Vision 2050: The new agenda for business 1997–2011 [Electronic resource] / World Business Council for Sustainable Development (WBCSD). – 2010. – Access mode : <http://www.wbcsd.org/plugins/DocSearch/details.asp?type=-DocDet&ObjectId=MczOTc>. 9. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Commission / European Commission. – Brussels, 2010. – 32 р. 10. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.globalcompact.org.ua/img/usr/files/CSR_Concept_Ukr_eng.doc. 11. Global Competitiveness Report 2011 – 2012 // World Economic Forum. – Geneva, 2011. – 544 р. 12. Global Competitiveness Report 2009 – 2010 // World Economic Forum. – Geneva. – 2009. – 492 р. 13. Global Competitiveness Report 2010 – 2011 // World Economic Forum. – Geneva, 2010. – 516 р. 14. Мережа Глобального договору ООН в Україні. Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.globalcompact.org.ua/>.

УДК 336.71

Савіна Н. Б.

ОСНОВИ ТЕОРІЇ ВЕКТОРНОГО УПРАВЛІННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ

Анотація. Визначено сутність вектора економічного розвитку. Наведено діаграму векторів розвитку теорії логістичних систем. Виділено основні напрямки розвитку логістичних систем.

Аннотация. Определена сущность вектора экономического развития. Приведена диаграмма векторов развития теории систем логистики. Выделены основные направления развития логистических систем.

Annotation. The article explains the purpose of the economic development vector. The following logistic systems theory development diagram has been offered. The basic directions of logistic systems development have been distinguished.

Ключові слова: вектор, вектор економічного розвитку, трансформації, логістичні системи.

Взаємозв'язок суб'єктів господарювання створює єдиний економічний простір, який характеризується обмеженістю природних, виробничих, людських, фінансових, інформаційних ресурсів тощо. Це, у свою чергу, обумовлює обмеженість випуску кінцевого продукту і, як наслідок, обмеженість споживання. Саме ринок як економічна категорія з наявною інфраструктурою узгоджує питання скільки і що виробляти та як розподіляти в умовах обмеженості ресурсів. Економічні та організаційні зв'язки суб'єктів господарювання дають можливість здійснювати обмінні процеси і доводити кінцевий продукт до споживачів. Логістика відіграє суттєву роль у цих процесах. Головна мета логістики – забезпечення постачання необхідного продукту в потрібне місце у визначений час при оптимальних витратах.

Дослідженням сутності логістики, її теорії та практики присвячені роботи таких вчених, як М. Васелевський, А. Гаджинский, О. Кузьмін, В. Кравців, Є. Крикавський, В. Леїніц, В. Мікловда, А. Родніков, Н. Чухрай. Економічні основи управління висвітлені в працях О. Амоші, І. Бланка, М. Долішнього,

Логістичні системи та їх розвиток

Т. Лепейко, О. Ястремської та ін. Водночас залишаються малодосліджені проблеми інвестиційного забезпечення розвитку логістичних систем та сучасні методи управління процесами трансформацій.

Становлення економіки логістики базується на різноманітних теоріях. Систематизуючи наведені теорії, можна виділити п'ять основних напрямків щодо економічного простору логістики, серед яких слід визначити неокласичні теорії, що базуються на виробничій функції; теорії кумулятивного зростання як синтез неокенсіанських, інституціональних та економіко-географічних моделей; нові теорії регіонального зростання, що базуються на ефекті масштабу та недосконалості конкурентів; нові форми територіальної організації виробництва основані на промислових та регіональних кластерах, ланцюгу доданої вартості, системи інновацій; а також інші теорії [1]. Необхідно взяти до уваги, що кожна із наведених шкіл і напрямків економічного зростання має свої особливості, які визначатимуть їх прикладну цінність у трансформації та розвитку економічних систем взагалі і логістичних систем зокрема.

Однак слід відзначити, що наведені теорії відображають лише хронологічні зв'язки шкіл, їх напрями і ніяк не відображають їх економічну результативність або ефективність. Досліджуючи розвиток логістичних систем на даному етапі, саме результативність їх впливу визначатиме доцільність застосування. Для вирішення виявленої проблеми автором здійснена спроба застосування основних положень векторного аналізу.

Як відомо, під вектором розуміють відрізок певної довжини, що має початок і напрям. При цьому довжину вектора називають його модулем. У векторному численні існують певні правила дій над векторами і зокрема можливість їх сумування та визначення результату з урахуванням напряму. Застосовують вектори для таких процесів, які визначаються не тільки величиною чинника, а й напрямом його дії. Стосовно розвитку логістичних систем важлива не тільки величина трансформації (zmін), а й напрямок, на який спрямовані ці зміни. Тому автором висунута гіпотеза здійснити спробу застосування такого аналізу для оцінювання розвитку економічних систем, адже процеси у них змінюються у часі і можуть мати різні напрямки.

Під вектором економічного розвитку слід розуміти відрізок, що зображає напрямок трансформації економічної системи та модуль впливу цих трансформацій на економічні результати діяльності системи у координатній площині часу і результату.

Враховуючи, що розвиток як філософська категорія визнається не тільки напрямком змін у просторі, а й інтенсивністю або швидкістю руху змін у часі, то їх оцінювання вимагає застосування або диференціальних рівнянь, які описують ці зміни, або векторного аналізу як сукупності дій над векторами.

Здійснюючи аналіз впливу наведених теорій, для прикладу візьмемо такі позначення. Нехай:

- вектор \bar{a} визначає відрізок часу від початку запровадження дистрибуції товарів до моменту застосування методів мінімізації транспортних витрат;

вектор \bar{b} – від мінімізації транспортних витрат до мінімізації витрат всього виробництва;

вектор \bar{v} – від мінімізації витрат виробництва до оптимізації просторового розміщення господарства та розбудови мереж;

вектор $\bar{\Gamma}$ – від просторових змін до застосування інновацій та створення передових господарств;

вектор \bar{d} – від інновацій до врахування життєвого циклу інноваційного продукту або послуги;

вектор ϵ – від життєвого циклу продукту до коридорів та полюсів його руху та розвитку.

Якщо допустити, що сформульовані автором вектори розвитку логістики були послідовними і нерозривними та взявши за координатну вісь відліку ефективність результату розвитку вектора змін, виражених у фінансових одиницях (Y), та тривалість цих змін у часі (X), то результат цих змін може бути оцінений на засадах сумування векторів.

Діаграма векторів розвитку теорій логістичних систем наведена на рисунку.

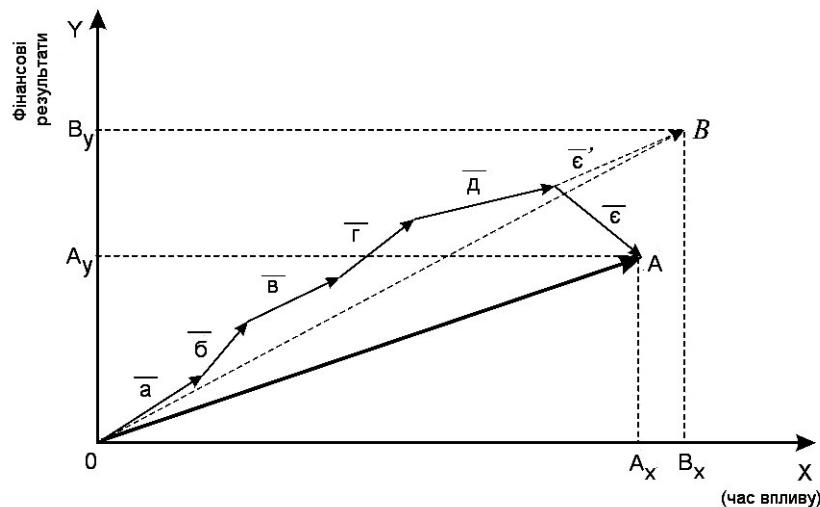

Рис. Діаграма векторів розвитку теорій логістичних систем

Умовні позначення на рисунку: $\bar{a}, \bar{b}, \bar{c}, \bar{d}, \bar{e}$ – вектори розвитку напрямків теорій;

$\overline{OA}, \overline{OB}$ – результатуючі вектори розвитку;

A_x, B_x – тривалість розвитку (час);

A_y, B_y – економічний ефект розвитку (гроші),

$$\text{тоді } \frac{A_y}{A_x} = C \quad \text{– швидкість (інтенсивність) розвитку.}$$

На даній діаграмі вектор \bar{c} , що визначав формування коридорів або полюсів руху товарів, змінював ефективність за величиною і напрямком змін через те, що не був сформований або застосований. Якщо допустити таку можливість розвитку, при якій вектор \bar{c} змінив свій напрямок на \bar{c}' , зображеній штриховою лінією, то результат такого розвитку стає вектор \overline{OB} , який дещо тривалишій та більш ефективний від вектора \overline{OA} , адже $B_y > A_y$.

Таким чином, виходячи із сутності кожної із складових вектора розвитку і закономірностей функціонування їх у ринковому середовищі, слід відмітити, що ці складові не залишаються сталими і перебувають у різних фазах їх змін. Ці зміни можуть мати як позитивний, так і негативний вплив. Взявши за мету необхідність мінімізації негативного впливу одних чинників на інші або, іншими словами, мінімізацію ризику самого розвитку, виникає потреба пошуку науково обґрунтованих механізмів реалізації цієї мети.

Для прикладу візьмемо таку відому і очевидну складову вектора розвитку, як врахування життєвого циклу продукту, який обумовлює створення виробництва й появи продукту, зростання виробництва, насичення ринку та зменшення попиту і, як наслідок, виробництва.

Тривалість етапів життєвого циклу є різною для кожного продукту і відповідно до неї виникає потреба перепрофілювання виробництва, або освоєння нового виробництва та нового продукту. Пошук ефективного напрямку перепрофілювання виробництва та оцінка ризику перепрофілювання, прогнозування попиту на певний продукт, маючи у своїй основі наукову природу, переходять у сферу економічних відносин. Стосовно відносин функціонування логістичних систем визначальним є необхідність реалізації потреб, які є переміщеннями як у просторі, так і у часі, та оптимізація витрат у всіх ланках ланцюга логістичної діяльності стає необхідною умовою.

Іншими словами, необхідність розвитку логістичних систем є об'єктивно обумовленою. Однак результивність розвитку значною мірою буде визначатись як науковими, так і прикладними засадами його реалізації.

Проведений автором і наведений раніше аналіз наукових теорій показує, що теоретичні засади розвитку логістичних систем досить широко та всебічно наведені у наукових джерелах, однак прикладні і зокрема економічні аспекти не тільки функціонування логістичних систем, а у першу чергу ефективного їх розвитку і зокрема такої категорії, як управління розвитком логістичних систем, висвітлені недостатньо. Вищезазначене є актуальною проблемою і потребує подальшого вирішення.

Виходячи з енциклопедичного визначення поняття розвитку як незворотної, направленої, закономірної зміни матерії або свідомості у розвитку як філософської категорії, визначають два напрямки (вектори) "прогрес" та "регрес" [2]. Не вдаючись у сутність цих векторів, відмітимо лише те, що у результаті розвитку виникає нова якість, новий стан об'єкта, новий склад і структура об'єкта.

Тому стосовно подальшого розвитку логістичних систем основними напрямками слід враховувати:

пошук шляхів трансформації складових логістичної системи до умов ринку;

оцінки і прогноз зміни з часом структурної будови системи та функціональних зв'язків між її елементами;

планування певних можливих станів систем та технології її оцінювання;

пошук шляхів створення нової якості у реалізації послуг і зокрема шляхів мінімізації витрат ресурсів і часу.

У свою чергу, відомо, що вказані вище трансформації та зміни є можливими при наявності не тільки наукових знань про них, а й наявності певних фінансових, матеріальних та інших ресурсів. Саме раціональне використання цих ресурсів у їх функціональному зв'язку і визначатимуть ефективність даного розвитку. Іншими словами, ресурси – "прогрес" вектора розвитку.

Для економічних основ логістики характерний розгляд економіки підприємства, регіону та галузі, економіки народного господарства, світової економіки у їх взаємозв'язку. Відображення теорії загальної економічної рівноваги, теорії економічного зростання, міжнародної економічної інтеграції лягло в основу економічних засад логістики, яка базується на трьохполюсній системі, а саме: макроекономіці, мікроекономіці та регіональній економіці.

На рівні макроекономічного середовища дослідження логістичних систем спрямовано в першу чергу на забезпечення економічного зростання, яке повинно ґрунтуватися у своїй економічній основі на теоретичних засадах розвитку складових макроекономічного середовища. А тому пошук науково обґрунтованих шляхів такого розвитку є досить актуальним завданням. Очевидно, що економічний розвиток макросередовища має базуватися на розвитку мезо- та мікрорівнів економічних систем. При цьому розвиток останніх рівнів економіки спрямований на вдосконалення взаємовідносин та групових зв'язків при формуванні потоків товарів та грошей. Останнє, у свою чергу, породжує проблему вдосконалення управління вказаними взаємовідносинами та потоками.

Для ефективного розвитку необхідно враховувати цілі, на які спрямований розвиток та фактори впливу, що можуть виступати не тільки як стабілізуючі, а і як збурюючі. Компенсацію негативного впливу цих збурюючих факторів слід розглядати як один із можливих механізмів управління розвитком. Враховуючи, що темпи розвитку логістичних систем будуть визначатися не тільки розмірами інвестиційних ресурсів, а і технологіями їх реалізації, що потребують певного часу їх здійснення, то виникає потреба оцінювання впливу фактора часу на сам процес інвестування. Вирішення цієї проблеми слід вважати одним із завдань, що потребує вирішення.

На сьогодні приоритетними напрямками вирішення економічних проблем логістики є механізми адаптації логістичних систем до кон'юнктури ринку, потреб споживачів тощо. Актуалізація логістичної діяльності на сучасному етапі розвитку економіки обумовлюється зміною орієнтованості ринку від ринку продавця до ринку покупця. Крім того, суттєвим фактором виступає розвиток інформаційних і комунікативних технологій, а також існуючі тенденції інтеграції і глобалізації економіки.

Саме зазначені умови визначають специфіку економічних відносин, що виникають у логістичних системах, а саме:

1. Орієнтація на попит – логістика в першу чергу спрямована на задоволення потреб споживача.
2. Інтеграційність – перехід до інтегрованих структур, які на основі розвиненої інфраструктури об'єднують постачання, виробництво, розподіл.
3. Координування – синхронізація матеріальних, інформаційних і фінансових потоків, що забезпечує високу результативність діяльності усіх учасників.

Література: 1. Гаджиев Ю. А. Неоклассические и кумулятивные теории регионального экономического роста и развития / Ю. А. Гаджиев // Вестник Научно-исследовательского центра корпоративного права, управления и венчурного инвестирования Сыктывкарского государственного университета. – 2008. – Вып. 1. – С. 6–23. 2. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров. – 4-е изд. – М. : Сов. энциклопедия, 1989. – 1632 с.

Лабунська С. В.

УДК 331.18.878

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Обґрунтовано підходи та запропоновано етапи в оцінці інноваційної спроможності підприємства шляхом поєднання оцінки інноваційного потенціалу, інноваційних бізнес-можливостей та умов дотримання стійкої рівноваги системи економічної безпеки діяльності суб'єкта господарювання.

Аннотация. Обоснованы подходы и предложены этапы оценки инновационной способности предприятия путем объединения оценки инновационного потенциала, инновационных бизнес-возможностей и условий поддержания устойчивого равновесия системы экономической безопасности деятельности субъекта хозяйствования.

Annotation. The basic approaches have been justified and enterprise innovation stages have been suggested through combining the estimate of innovati capacity, innovati business opportunities and conditions for maintaining enterprise economic security system in balance.

Ключові слова: інноваційний потенціал, економічна безпека, інноваційна спроможність.

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин в економіці України, що характеризується підвищеннем ризиків діяльності, які спричинені світовою фінансово-економічною кризою, система менеджменту суб'єктів господарювання може бути визначена як ефективна, якщо вона спроможна адекватно та оперативно реагувати на мінливість зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства, підтримуючи економічну безпеку останнього на рівні, що дозволяє вирішувати стратегічні завдання. Одним з таких завдань для більшості українських підприємств є організація процесу впровадження та комерціалізації інновацій, у всіх їх видах та проявах як засобу активної адаптації до конкурентного середовища та фактора ефективного використання економічного потенціалу підприємства. Таким чином, проблема впровадження інновацій та управління інноваційним потенціалом підприємства набуває все більшого значення в системі менеджменту українських підприємств.

Проблемам та підходам до системного розкриття різних аспектів інноваційної діяльності промислових підприємств присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема серед зарубіжних вчених слід відзначити праці Д. Аакера, І. Ансоффа, Е. Брукінга, П. Друкера,